

gyűjtő: KAPITÁNY ORSOLYA

gyűjtés ideje: 1975.

TART.: NÉPI KISMESTERSÉGRE VONATKOZÓ ADATOK
(TÉZESBÁROS, CIPÉST, CSIZMADIA)

16 lap

Földrajzi mutató: NAGYTATA'D

Szakmutató: XV, A, 1

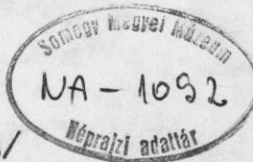
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRONÁS

ÁTVEVETVE AZ EGYSÉGES LTK. 3168-as TETELÉ A/D

N a g y a t á d

Adatközlő: Kovács János 1892.

Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1975 december

Kismesterségek /cipész/

1903-ban szegődött el inasnak Walter Dávidhoz Nagyatádon és 1907-ben szabadult. Nagypja nevelte fel, aki borbélynak akarta adni. A borbélyokat koszvakaróknak csufolták. Nagyatádon az első cipész Cerkon Imre volt.

Inas éveit Walter Dávidnál töltötte, amelyekre így emlékszik vissza: Molnár Imrével volt együtt inas és még két segéd is dolgozott a műhelyben. Teljes ellátásukat a mester vállalta 4 éven keresztül. Az inasok munkája nemcsak a mesterség elsajátításával merült ki, hanem a műhely takarítását, ellátását, a segédek kiszolgálását is nekik kellett végezni.

A műhelyben aludtak, reggel 6-kor keltek fel és munkához láttak. Általában este 10-ig folyt a munka. Vasárnap délelőtt délig szintén dolgoznióknak kellett. Kis cipőket készítettek az idősebb inasok, egy hét alatt 6-7 darabot is elkészítettek.

A tanoncoknak minden évben 1 darab munkát kellett felmutatni, amelyet bíráltak. Ezért pénzt szoktak kapni.

Kovács János inasévei eltöltése után vándorolni ment. Járt Jugoszláviában - Verőcén - Keszthelyen - Pitomacán . Megtanulta a nyelvet is.

A vándorévek után hazatért és kiváltotta iparengedélyt.

Az iparengedély kiváltásához mestervizsgát nem kellett tenni.

1923-ban lett önálló , a szükséges szerszámokat Kaposváson , Pécsen és Nagyatádon szerezte be.

- Szerszámok:
1. kalapács
 2. fenőkő
 3. falcfogó
 4. harapófogó
 5. schitt - vas ó
 6. ampas
 7. spiritus lámpa
 8. lábszija
 9. varrógép
 10. árák

Nagyatád
Kismesterségek/cipész/

Adatközlő: Kovács János/1892
Gyűjtő: Kapitány Orsolya
1975.dec.

A cipők készítésénél is két féle bőrt használtak.

Boxbőr: Ezt a bőrt lehetett fényesíteni, mert finomabb volt és nem tartalmazott zsirt, Ebből készültek az ünnepi cipők.

Zsirosbőr: Nem lehetett fényesíteni, az állat hasrészéből készítetté
A cipők felsőrészét borjuboxból készültek, vásárra általában lóboxból készültek a cipők.

A bőrt és a szükséges anyagokat Nagyatádon szerezte be.

A bőrt kvadrátbanm mérték. A mester általában 10-20 kvadrátot vett, és ezt használta fel.

A keményáru sulyra ment. Keményáru: talp,branzol,sarok, faszög
Az áru ellátása általában folyamatos volt. A nyersanyagot kész állapotban vették meg, már csak feldolgozásra várt.

A szabás: Keskeny késsel, szabász késsel mintát vágtak ki patron papírból. A minta kivágása után a kaptafára a branzolt csinálták meg. Ezután vágták ki a talpat.

A férfi cipőkhöz 3 kvadrátot

női cipőhöz 1,5 kvadrátot

férfi félcipőkhöz 2,5 kvadrátot használtak fel.

A legjobb vevők a cselédek voltak, mert mindig kax Kp-re vásároltak.

1 pár bakkancs=8- 9 pengő

1 pár f. félcipő= 12 pengő

1 pár n. félcipő= 8 pengő

A gyerek cipők általában 4-5 pengő között mozogtak.

Uj cipők készítése mellett javításokat is vállaltak.

A család 2-3 segédet és általában 2 tanoncot foglalkoztatott.

Vásárlás: helyei: Berzence

Vizvár

Racsa

Mike

Nagyatád

Segesd

Háromfa

A vásárookra lovas kocsiva~~k~~ mentek két-három láda árut vittek.
Saját kocsijuk nem volt,ezért mindig fuvarost fogad adtak.

N AGYATÁD

Kismesterségek/cipész/

Adatközlő: Kovács János/1892/

Gyűjtő: Kapitány Orsolya

Vásározás: A vásárokra hajnalban indultak el . Attól függött
milyen messze mentek.

A vásárokon az elhelyezkedés az iparosoknál aszerint
volt , hogy kinek milyen régi volt az engedélye.
Az idősebb iparosok központi helyet foglaltak el.

N a g y a t á d

Adatközlő: Palkovics Imre /1888/

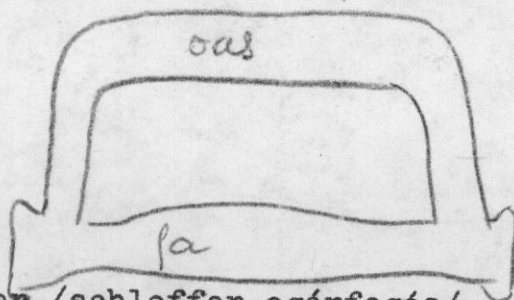
Kismesterségek./csizmadia/

Gyűjtő: Kapitány Orsolya 1975

december

1914-ben került Nagyatádra, innen ment inasnak Lentibe 1914-15-16-ban. Kaposváron egy évet töltött mint inas. A katonai élet megszakította a mesterség üzését, az I. világháború és a II. világháború is. A műhely beindítás 1919-ben történt, ekkor rendezte be a Kaposváron, Pécsen és Nagyatádon vásárolt szerszámokkal. Csizmadiaként kezdte, de ez nem volt elegendő a megélhetéshez, ezért cipőkészítést, javítást egyaránt vállalt. A készített csizmákat, cipőket felvásárlója Sáfrány vitte piacra és vásárra. Ő maga nem foglalkozott vásározással. Gyenge jövedelmét bizonyítja, hogy házat és váltóra tudta építeni, földje, ingatlana nem volt. Leányát taníttatni nem tudta, mert anyagifedezete nem volt.

1972 óta nem dolgozik a szakmában. A felszerelése még jelenleg is meg van. Fontosabb szerszámok: dörgölő

2. stuffer /schloffer, egérfogas/
Égő gyertyába tartották, hogy jól felmelegedjen és ez a cipő és csizma szélénél redőt hagyott.

3. stuffer /schloffer, egérfogas/

N a g y a t á d

Adatközlő: Palkovics Imre /1888/

Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1975

december

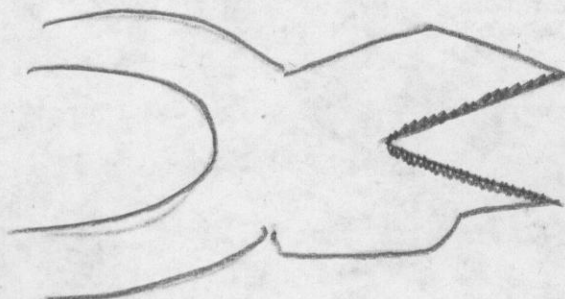
Kismesterségek. /csizmadia/

4. Reszelő

5. Dörgölő /fából/

6. Falcfogó, ezzel húzta a bőrt a kaptafára

7. Vaskaptafa

8. Bekötőár

9. Ragasztáshoz csirizt használt.

A nyersanyagot Nagyatádon szerezte be a bőrkereskedőtől.

Bőr

boxbőr

zsirosbőr

Boxbőrből készült az ünnepi csizma és cipő

Zsirosbőrből hétköznapi lábbeliket készítette.

Varráshoz kenderszálból készített fonalat használtak, amelyet szintén a bőröstől vásároltak. A műhely kiadásait és bevételeit nem vezette. Inast és segédet nem foglalkoztatott, egyedül dolgozott.